

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.22>

Крістіна Хомяченко

м. Вінниця, Україна

Науковий керівник: Тетяна Зузяк

<https://orcid.org/0000-0002-5437-0272>

email: tetiana.zuziak@vspu.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОГО ВІДТВОРЕННЯ АРХІТЕКТУРИ В ДЕКОРАТИВНОМУ ПЕЙЗАЖІ (на прикладі зображення архітектури м.Вінниця)

Анотація. У статті розглядаються особливості художнього відтворення архітектури в декоративному пейзажі як специфічної форми образотворчого мистецтва. Проаналізовано роль архітектурних елементів у формуванні композиції, ритму та декоративної цілісності твору. Висвітлено основні принципи зображення, зокрема стилізацію, узагальнення форм, умовність простору та колористичні рішення. Особливу увагу приділено взаємодії архітектури з природним середовищем і її трансформації відповідно до художнього задуму автора. Підкреслюється значення декоративного підходу у створенні емоційно насиченого та естетично виразного образу, а також його зв'язок із традиціями та сучасними тенденціями мистецтва.

Ключові слова: архітектура, декоративний пейзаж, композиція, колористика, орнаментальність.

Abstract. The article examines the features of the artistic reproduction of architecture in a decorative landscape as a specific form of fine art. The role of architectural elements in the formation of the composition, rhythm and decorative integrity of the work is analyzed. The basic principles of the image are highlighted, in particular, stylization, generalization of forms, spatial convention and color solutions. Special attention is paid to the interaction of architecture with the natural environment and its transformation in accordance with the author's artistic intention. The importance of the decorative approach in creating an emotionally rich and aesthetically expressive image is emphasized, as well as its connection with traditions and modern trends in art.

Keywords: architecture, decorative landscape, composition, color, ornamentation.

Архітектура – це найчесніший портрет міста. Вона нічого не приховує: ні час, ні характер людей, які тут жили, ні культурні впливи, що формували це місце впродовж століть. На відміну від живопису чи літератури, архітектура існує у публічному просторі – вона відкрита для всіх, вона є частиною щоденного досвіду кожного мешканця. Саме тому образ рідного міста через його архітектуру завжди був і залишається однією з найсильніших тем у образотворчому мистецтві.

Декоративний пейзаж посідає важливе місце в образотворчому мистецтві, поєднуючи реальні мотиви природи та архітектури з умовністю, узагальненням і стилізацією. Особливу роль у ньому відіграє архітектура як елемент, що не лише структурує композицію, а й надає їй змістової глибини, історичного або

символічного значення. Художнє відтворення архітектурних форм у декоративному пейзажі має свої специфічні риси, зумовлені прагненням митця до естетичної гармонії, ритму та орнаментальності.

Зазначимо, що декоративний пейзаж - це художнє зображення природи, в якому домінують узагальнення форм, площинність, умовність кольору та орієнтація на декоративний ефект. На відміну від реалістичного пейзажу, він не прагне точно передати натуру, а трансформує її відповідно до авторського задуму. Архітектурні об'єкти в такому пейзажі виступають не лише як зображення конкретних споруд, а як елементи художньої композиції.

Декоративний архітектурний пейзаж як окремий жанр залишається мало дослідженим у вітчизняному мистецтвознавстві. Бракує комплексного погляду - і з теоретичної, і з практичної точки зору.

Архітектура у декоративному пейзажі виконує кілька важливих функцій: **композиційна** - будівлі допомагають організувати простір, створюють рівновагу та акценти; **ритмічна** - повторення форм (вікон, арок, дахів) формує візуальний ритм; **символічна** - архітектура може передавати історичний, культурний або емоційний зміст; **декоративна** - архітектурні елементи стають частиною орнаментальної структури твору. Таким чином, архітектура інтегрується в загальну систему зображення, підпорядковуючись художньому стилю.

Однією з ключових рис є стилізація архітектурних об'єктів. Художник спрощує складні конструкції, зводячи їх до геометричних форм - квадратів, прямокутників, трикутників. Деталі або опускаються, або навмисно підкреслюються для створення декоративного ефекту. Окрім того, в декоративному пейзажі часто відсутня традиційна лінійна перспектива. Простір передається умовно, через накладання площин, зміну масштабу або кольору. Архітектура при цьому виглядає «вписаною» у площину картини, а не відтвореною в глибині.

Варто зазначити, що колір відіграє провідну роль. Архітектурні об'єкти можуть мати нереалістичне забарвлення, що підпорядковується загальній колористичній гармонії твору. Часто використовуються контрастні або локальні кольори, які підсилюють декоративність. Щодо архітектурних деталей (вікна, дахи, фасади), то вони можуть трактуватися як орнаментальні мотиви, а повторюваність елементів створює відчуття ритму та цілісності композиції. Заради художнього задуму митець може також змінювати пропорції будівель, перебільшувати або зменшувати окремі елементи, що дозволяє йому виділити головне та посилити виразність образу.

У декоративному пейзажі архітектура тісно взаємодіє з природними елементами - деревами, водою, небом. Вони часто підпорядковуються єдиному стилю зображення, утворюючи цілісну декоративну систему, а лінії будівель можуть перегукуватися з формами природи, а кольори - гармонізувати між собою.

Варто зазначити, що традиції декоративного відтворення архітектури простежуються і в народному мистецтві, зокрема в настінному розписі, іконописі, книжковій мініатюрі. У сучасному мистецтві ці підходи набувають нового звучання: художники експериментують із формою, кольором і композицією, поєднуючи традиційні мотиви з новітніми тенденціями.

Відтворення архітектури в декоративному пейзажі (на прикладі зображення архітектури м. Вінниця) визначається кількома взаємопов'язаними чинниками. По-перше, в умовах сучасних суспільних викликів, пов'язаних із загрозою знищення культурної спадщини України, звернення художника до образу рідного міста набуває особливого патріотичного і документального значення. Мистецтво стає одним зі способів зберегти і утвердити архітектурну ідентичність міста — показати його таким, яким воно є сьогодні, у всій красі і характерності. По-друге, декоративний архітектурний пейзаж як самостійний жанр живопису залишається недостатньо дослідженим у вітчизняному мистецтвознавстві. Більшість наявних праць розглядає або загальну теорію пейзажу, або техніку акрилу окремо від жанрового аналізу. По-третє, використання акрилових фарб у створенні декоративних серій відкриває широкі можливості для художнього пошуку, що органічно поєднує класичні засади жанру з сучасними матеріалами і технологіями.

Варто зазначити, що сьогодні питання збереження культурної спадщини стоїть особливо гостро. Звернення художника до образу рідного міста - це не просто творче завдання, а й своєрідний акт документування і утвердження того, що є нашим. У цьому сенсі декоративний пейзаж стає водночас і мистецтвом, і висловлюванням.

Архітектура рідного міста - це не просто «краєвид». Це пам'ять, ідентичність, розповідь про те, ким ми є і звідки. Кожен з об'єктів є знаковим для міста і водночас несе власний неповторний образний зміст. Водонапірна вежа, що вже понад сто років дивиться на Соборну, Спасо-Преображенський Собор із його спокійною величчю, Мур - найстаріша будівля міста, і театр Садовського — кожен із цих об'єктів несе в собі особливий характер. Разом вони і є Вінниця.

Вінниця - місто з виразним і різноманітним архітектурним обличчям. Тут поруч існують споруди різних епох і стилів: середньовічний Мур, що пам'ятає єзуїтів і козацьку добу, класицистичні і модернові будівлі XIX- початку XX століття, радянська архітектура і сучасні споруди. Це різноманіття не є хаотичним — воно є свідченням складної і цікавої історії міста, його відкритості до різних культурних впливів. Саме в цьому різноманітті - один із найцінніших архітектурних характерів Вінниці.

Водонапірна вежа на вулиці Соборній, збудована у 1912 році за проектом інженера Артинова, є неофіційним символом Вінниці. Її цегляний силует із деталями цегляної еkleктики давно став частиною міської ідентичності - її зображення можна зустріти на сувенірах, листівках і міських арт-об'єктах. Для художника ця споруда цікава насамперед своєю фактурністю: червона цегла,

декоративні пояси, округлий об'єм вежі дають багатий матеріал для декоративного вирішення.

Спасо-Преображенський собор - головний православний храм Вінниці, збудований у 1758 році у стилі українського бароко і пізніше перебудований у класицистичних формах. Його монументальний білий об'єм із колонним портиком і куполом є однією з найвиразніших архітектурних доміант центру міста. На відміну від вежі, собор дає зовсім інший образний матеріал - спокій, урочистість, вертикальна тяга до неба. У декоративному пейзажі ця споруда природно тяжіє до стриманої, «холодної» кольорової гами.

Мур - найстаріша збережена будівля Вінниці, що датується кінцем XVI - початком XVII століття. Початково це була частина єзуїтського монастирського комплексу, що згодом слугував різним потребам: тут містилися унійна церква, військові установи, різноманітні цивільні заклади. Сьогодні Мур є пам'яткою архітектури національного значення. Його темний старий камінь, товсті стіни з невеликими вікнами, патина часу - все це робить його образно найбільш «важким» і насиченим із чотирьох обраних об'єктів. Декоративне вирішення цієї споруди природно тяжіє до глибоких, темних, землих тонів.

Вінницький академічний музично-драматичний театр імені Миколи Садовського - споруда, що уособлює Вінницю культурну і святкову. Театр, збудований у 1910 році у стилі необароко, є одним із найархітектурно ефектних будинків центру міста. Його ошатний фасад із ліпним декором, великі вікна і урочистий вигляд створюють атмосферу свята і піднесення. У контексті поліптиху театр стає «святковою нотою» - найтеплішим і найбільш декоративно насиченим образом серії.

Таким чином, чотири обраних об'єкти утворюють своєрідний «квартет» міських образів: промислово-романтична вежа, духовний собор, давній Мур і святковий театр. Кожен із них - це окремий вимір міської ідентичності Вінниці. Разом вони складають узагальнений «портрет» міста, який не є туристичною листівкою, а є художнім висловлюванням про характер і пам'ять місця.

На прикладі обраних об'єктів варто зазначити, що декоративний пейзаж - це жанр, який завжди був не просто документуванням міського середовища, а й художнім висловлюванням про час і місце. В українській традиції ця лінія йде від Шевченка, через бойчуків і шістдесятників аж до сьогодення.

Однією з особливостей художнього відтворення архітектури в декоративному пейзажі є вибір матеріалу. Саме акрил виявився матеріалом із характером: він дозволяє одночасно бути і точним, і вільним. Фактура стіни, ритм вікон, силует даху - все це в акрилі можна передати з переконливою виразністю. Варто також зазначити, що акрил виявився саме тим матеріалом, який найкраще відповідає завданням декоративного пейзажу. Його швидкість, фактурні можливості, яскравість кольору - це переваги.

Отже, художнє відтворення архітектури в декоративному пейзажі характеризується умовністю, стилізацією та підпорядкуванням загальній декоративній ідеї твору. Архітектура виступає не лише як об'єкт зображення, а

як активний елемент композиції, що формує ритм, структуру та емоційне звучання пейзажу. Саме завдяки такому підходу декоративний пейзаж набуває особливої виразності та художньої цілісності.

Список використаних джерел:

1. Іванченко Р. П. Архітектурний пейзаж у творчості українських художників ХІХ–ХХ ст. Київ, 2008. 215 с.
2. Коваленко О. В. Пейзажний живопис України. Харків, 2012. 284 с.
3. Федорук О. К. Перетин знаку. Київ, 2006. 400 с.
4. Чегусова З. А. Декоративне мистецтво України кінця ХХ – початку ХХІ ст. Київ, 2005. 512 с.
5. Lazarenko, N., Zuziak, T., & Solovey, V. (2025). The formation of art education in Vinnytsia region (second half of the 20th – first quarter of the 21st century). *Scientific Papers of the Vinnytsia Mykhailo Kotsyiubynskyi State Pedagogical University Series History*, 53, 113-122. <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2025-53-113-122>

РОЗДІЛ II ІННОВАЦІЇ ТА ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В МИСТЕЦЬКІЙ ПРАКТИЦІ

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.24>

Ірина Мазур
м. Хмельницький, Україна
ORCID: 0000-0001-8694-3031
e-mail: irenoriginal2609@gmail.com

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ У МУЗИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ

Анотація. Розглянуто основні аспекти впровадження ШІ в музичну індустрію. Окремлено нові можливості, які виникають завдяки використанню інструментів ШІ при створенні музичних композицій. Зазначено коло питань, що виникають у зв'язку із активним використанням ШІ в музичній індустрії, які стосуються авторських прав і аспектів етичного характеру.

Ключові слова: музична індустрія, ШІ, інструменти ШІ, композиторська творчість, авторське право.

Abstract. The main aspects of the introduction of music into the music industry are examined. The new possibilities that arise from the use of different instruments in the creation of musical compositions are highlighted. A set of rules has been identified that is in connection with active disputes in the music industry that involve copyright and ethical issues.

Keywords: music industry, AI, AI tools, composer's work, copyright.

У сучасних реаліях одним із пріоритетних питань вважається проблема активного впровадження штучного інтелекту в усі сфери суспільного життя. Використання ШІ в музичній індустрії сприяє кардинальним змінам, які торкаються певних аспектів, серед яких потрібно зазначити наступні: ШІ допомагає створювати треки, аналізувати дані та генерувати твори під будь-які уподобання.

Незважаючи на те, що ШІ повільно, але впевнено входить у наше життя, для багатьох він залишається явищем наукової фантастики, чимось, що вважається далеким, невідомим і незрозумілим. Але у сучасних реаліях ми отримуємо можливість використовувати різноманітні інструменти ШІ, навіть, іноді, зовсім не замислюючись над цим.

У 2025 році ШІ остаточно перестав вважатися явищем наукової фантастики, набуваючи активного впровадження у багатьох сферах сучасного життя. Особливого оновлення та впливу ШІ зазнає музична індустрія, яка частіше охоплює сферу інтересів людини відносно створення треків, продюсування, прослуховування нових композицій. Це далеко не повний перелік сфер музичної індустрії, які трансформуються і змінюються завдяки використанню ШІ.

Сучасні технології дозволяють не тільки вивчати й аналізувати величезні масиви даних, але й здатні генерувати унікальні музичні твори, які спроможні врахувати усі вподобання людини, щоб втілити їх при створенні музичних композицій. Вподобання переважно стосуються жанру, емоційного настрою, інструментального складу та ритмічної організації [1].

Впровадження ШІ у музичну індустрію означає використання нових можливостей, які значною мірою спрощують творчий процес і відкривають можливість створення музичних творів, навіть без наявного професійного композиторського рівня. Людина може використовувати ШІ як помічника, який здатний допомогти подолати творчий застій або заощадити час на технічних аспектах створення музичних композицій.

Потрібно зазначити, що завдяки ШІ відбувається не тільки процес створення музичних творів, але й кардинально змінюється спосіб їхнього сприйняття, завдяки тому, що ШІ пропонує персональні плейлисти та інноваційні формати прослуховування музичних творів.

З процесом впровадження ШІ в мистецькі сфери, перед суспільством постає безліч питань, які потребують негайного розв'язання: як впливає ШІ на мистецькі галузі; чи існують ризики використання ШІ при створенні мистецьких композицій; яким має бути роль і функція митця в процесі роботи його з ШІ при створенні мистецьких композицій; за яких умов зберігається авторське право на твір, створений ШІ тощо.

Останні роки позначилися доволі характерною тенденцією, яка пов'язана із активним використанням інструментів ШІ в мистецькому просторі. Чимало митців висловлюють думки, зміст яких передбачають вивчення і розгляд наступних аспектів: інструменти на кшталт Midjourney знецінюють мистецтво як таке; Amazon починає видаляти із сайту твори, які, на його думку, написані за допомогою ШІ. Найбільші технічні компанії почали активно випускати власні розробки: версії чатботів із ШІ. Microsoft запускає чатбот Copilot, який зможе генерувати пісні. Митці стурбовані й занепокоєні тим, що на їхню думку, активне впровадження ШІ в музичне мистецтво призведе до зникнення запитів на творчість композиторів, ШІ позбавить їх роботи [3].

На сьогоднішній день у музичній індустрії ШІ використовується у певних позиціях: інструменти (на кшталт автотюну) для покращення якості звучання музичних творів; інструменти для можливості імітувати артистів й виконавців; інструменти, завдяки яким виникає можливість створювати музику, що нагадує інших виконавців або композиторів.

Кожен із означених інструментів може, при певних умовах, перешкоджати і заважати митцям, оскільки ШІ має можливість навчатися на великих базах музичного матеріалу, що дозволяє йому вивчати різноманітні музичні структури, знайомитися з основними засобами музичної виразності. Це сприяє в подальшому поєднувати у музичних композиціях різноманітні стильові принципи і засоби музичної виразності, генеруючи новий контент.